

40. smotra folklornih amatera

VIII. koncert

Izvorne skupine i skupine nacionalnih manjina

4.06.2017. - Mala dvorana KD Vatroslav Lisinski, 11:00 sati

1. *Romska duša*

Folklorna skupina nacionalnih manjina

Đelem, đelem Aj, čavarije

Četvorica izvođača bila su obučena u ovodobnu odjeću koja nema tradicijskih karakteristika. Odijevanje treba uskladiti s konceptom Smotre folklornih amatera grada Zagreba gdje se izvođači odijevaju u narodne nošnje ili folklorne kostime. Odjevnu komponentu ovog nastupa nije moguće ocijeniti.

2. *Kulturno umjetničko društvo Izvorni običaji*

Izvorna folklorna skupina

Kola: Sitnica s pjesmom, Četvorak i Odskočka

Članovi skupine nastupili su u nošnjama koje spadaju u derventsku skupinu posavskih narodnih nošnji dok je, ako se ne varam, jedan član bio obučen u nošnju okolice Brčkog koju je lako prepoznati po prsluku *gunjić* izrađenom od crne čohu te izvezenom *srmom*. Svakako bih preporučio da osoba koja drži zastavu Društva bude obučena u narodnu nošnju jer se u protivnom gubi smisao iste iz razloga što je ime društva spomenuto u tiskanom programu i najavi.

Kao i prošle godine ženske košulje *rubine* među plesačicama dobro usklađene te kose pravilno uređene. Drago mi je da je savjet oko korištenja nakita usvojen. I dalje postoji problem pojedinačno neprihvatljive obuće kod plesačica. Na tragu prošlih osvrtu ponoviti ću da je, sukladno financijama, potrebno poraditi na nabavci prikladnije obuće.

3. *Folklorna izvorna skupina Remete*

Izvorna folklorna skupina

Prigorske pjesme i plesovi

Prilikom oblačenja potrebno je više pažnje posvetiti usklađivanju donjih rubova *rubuća* kako bi one među plesačicama bile bolje usklađene svojom duljinom. I muške i ženske nošnje su veličina koje odgovaraju tjelesnoj građi izvođača te su pravilno nošene. Kose kod dijela plesačica su pravilno uređene no kod ostalih *engleški* rubac je pokrivač razdjeljak pa nije moguće utvrditi na koji je način su kose uređene. Predlažem da se kose kod svih plesačica, naravno sukladno dužini kose, bar minimalno uredi začesljavanjem kose na dvije partije s razdjeljkom po sredini. Izbor obuće, *opajniki* te *ševro* cipele na vezanje, dobar osim ovodobnih cipela kod je nosila jedna plesačice. O mogućnostima obogaćivanja cjelokupne slike sam pisao u prethodnim osvrtima tako da se neću ponavljati.

4. Bošnjačko kulturno umjetničko društvo Sevdah Zagreb

Folklorna skupina nacionalnih manjina

Splet igara iz Bosne

12 plesačica i 2 plesača nastupilo je u rekonstruiranim bošnjačkim gradskim nošnjama/ kostimima. Nošnje/kostimi svih izvođača su veličina koje odgovaraju tjelesnoj građi, dobro su pripremljene za nastup te su pravilno nošene. Vidljiva je težnja da se ženska obuća standardizira te da se približi onome što bi trebalo biti "*izvorno*". Mišljenja sam da bi niske cipele ili papuče s manje modernih obilježja bile prikladnije. Korištene cipele su svojim oblikom bile korektne no materijal je ipak "*premoderan*". Predlažem da se za sljedeći nastup istraži opcija posudbe obuće u Posudionici i radionici narodnih nošnji. Obuća kod plesača prikladnija. Isto tako predlažem da se kose i/ili oglavlje najmlađih djevojčica uredi na način prikladniji dobi te da se razmisli o potrebi kićenja prsa kod istih.

5. Kulturno umjetničko društvo Žepče Zagreb

Izvorna folklorna skupina

Kolo i pjesma

Mnogobrojna skupina, koja po prvi puta nastupa na Smotri folklornih amatera grada Zagreba, predstavila se u vrlo lijepim srednjobosanskim nošnjama iz Žepča. Kako se radi o prvom nastupu pojavile su se određene greške koje je bilo moguće očekivati te je sa predstavnicima Skupine obavljen kraći razgovor poslije okruglog stola. Sve sudionike koji sudjeluju u izvedbi potrebno je odjenuti u narodnu nošnju- svirač šargije je nosio ovodobnu odjeću. Potrebno je poraditi na usklađenju duljina ženskih košulja kako bi one među plesačicama bile podjednako duge, urediti kose na prikladan način te ih zagladiti odgovarajućim frizerskim pomagalima, iz izvedbe izolirati sav nakit koji se ne može smjestiti u kontekst tradicijskog (naušnice, ogrlice, ručni sat, prstenje osim vjenčanog nisu dozvoljeni u scenskom nastupu). Iako zepe jesu korektna zamjena sukladno financijskim mogućnostima treba raditi na pribavljanju tradicijski prihvatljivije obuće. Pohvalno je što su se kao način uređenja kosa prezentirala raznolika oglavlja- *koturača* i *krpa*, različite marame, fes. Svakako voditi računa o tome da uređenje kose prati i dob izvođačice. Muške nošnje dobrih veličina, pravilno nošene no još malo pažnje je posvetiti uređenju ruha- glačanju.

6. Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo Bosiljak, Čučerje

Izvorna folklorna skupina

Glazbene i plesne sličice iz Čučerske svadbe

Ovogodišnji prikaz svadbenog veselja uz prikaz muških nošnji i nekoliko tipova ženskih narodnih nošnji upotpunile su i vesele maškare. Unutar pojedinih tipova ženskih nošnje, kao i prošle godine, potrebno je još malo poraditi na usklađivanu duljina. Kostime maski potrebno je također primjereno urediti za scenski nastup- uglačati ih. Ove godine sva prikazana obuća je bila primjerena. Muške nošnje ispravno odjevene te pravilno pripremljene za scenski nastup no brada jednog od članova orkestra ipak nije primjerena za scenski nastup- bradu je potrebno dovesti u prikladniju formu. Opasku za koraljne ogrlice ponavljam od prošle godine. Pojedine koraljne ogrlice potrebno je presložiti na način da niske nisu iste duljine već da su one, od vrata na niže, raspoređene od kraće prema dužoj.

7. Kulturno umjetničko društvo Vrhovje župe Dubranec

Izvorna folklorna skupina

Na proščenje u Dubranec (praizvedba)

Vrlo zanimljiv i promišljen odabir narodnih nošnji i scenskih rekvizita. Članovi skupine prikazali su nam nekoliko tipova narodnih nošnji šireg područja Turopolja te Vukomeričkih gorica. Visoka multiformnost ženskih nošnji, osim već samim izborom više varijanti ruha, očitovala se i u različitim načinima uređenja kosa (plemenitašice i neplemenitašice), različitim vrstama oglavlja (pletence ukrašene *mašlinima*, turopoljska poculica, *partica*, svileni i kašmirski rupci, *rogi*) te primjenom različitih vrsta haljetaka (kožuh *kožunec*, lajbek *petelarec*, lajbek od modrog kupovnog sukna, lajbek ukrašen plavim vezom, sukneni kaputić *kararaža*). Multiformnost se očituje i u izboru muške nošnje također upotrebom različitih haljetaka (kaputić *menten*, crni sukneni lajbek ukrašen zakovicama, sukneni ogrtač *đoha*) te rekvizita koji dočaravaju proštenje. Čestitam!

Uz sve pohvale za trud i ukupno dobar dojam određene stvari je potrebno ipak korigirati- kod muške plemenitaške nošnje košulje bi trebalo upasati u hlače; kosu najmlađe djevojčice je potrebno urediti na scenski prihvatljiviji način; prsni nakit, kod većine plesačica koje se nosile jednu od varijanti nošnji iz Turopolja, potrebno je dopuniti brokatnom mašnom *podgutnjak* (*podgrlač*); kod *šlarine*, kako se radi o djevojkama na što nam upućuje način uređenja kose, pisanku je potrebno zamijeniti *šlarnom* ili *šlinganom rubačom*.

8. Folklorna skupina Bosana, Bošnjačke nacionalne zajednice za grad Zagreb i Zagrebačku županiju

Folklorna skupina nacionalnih manjina

Gorom jezde kičeni svatovi - fragment svadbenog običaja muslimana iz Sarajeva i okolice (praizvedba)

Članovi skupine predstavili su nam se u bošnjačkim nošnjama iz grupe gradskih (ženska i muška nošnja iz Sarajeva) i srednjobosanskih narodnih nošnji (ženska nošnja zeničke Vrhovine). Nošnje su adekvatno pripremljene za scensko korištenje te mi je jasan njihov scenski raspored. Možda bi sretnije rješenje bilo sve sudionike plesne izvedbe (dio članica i članova je stajao u pozadini scene i u izvedbi je sudjelovao samo pijeveno) odjenuti u bošnjačke gradske nošnje. Mišljenja sam da bi ukupna slika bila bolja. Ukoliko to nije bilo moguće zbog veličina narodnih nošnji predlažem da se istraži mogućnost posudbe u Posudionici i radionici narodnih nošnji- koliko sam upoznat u fundusu se nalaze bošnjačke gradske nošnje. Kod dviju članice potkrao se i tradicijski neprihvatljiv nakit ušne resice, te kod jedne prsni nakit- biserna ogrlica. Sav nakit koji nije moguće smjestiti u prezentirani lokalitet bolje je ne koristiti. Više pažnje je potrebno posvetiti uređenju ženskih dimija za scenski nastup- potrebno ih je bolje uglačati kako se pregibi, nastali od slaganja i transporta, ne bi vidjeli.

Nošnje kod plesača uredne i pravilno kompletirane. Dio članova koji je u izvedbi sudjelovao samo pjesmom obučen je u crne hlače, košulju ovodobnog kroja te raznobojni pojas. Članovi orkestra su bili adekvatnije obučeni nego prošle godine, no nažalost je jedan kao obuću nosio sportske tenisice.

9. Hrvatsko seljačko pjevačko društvo Sljeme, Šestine

Izvorna folklorna skupina

Motivi šestinske svadbe

Vrlo lijep prikaz šestinske svadbe te dobra personalizacija ruha sukladna različitim ulogama u svadbi. Ženske nošnje predstavljene u više modaliteta: različiti način uređenja oglavlja- povezivanja *engleškog rupca, peča* kod kume, svadbeni vijenac kod mladenke, kašmirski rupci kod *sukačica*; korištenjem dviju vrsta obuće- *opajнки* te *ševro* cipele; različitim prsnim nakitom itd. Vrlo lijepa rekonstrukcija svadbenog vijenca te primjereno odjevene *sukačice*. Čestitam!

Dužine *rubača* kod *sukačica* dobro usklađene te je, vodeći se tim primjerom, još malo pažnje potrebno posvetiti usklađivanju duljina *rubača* kod ostalih plesačica. Pripaziti na način pričvršćenja *rupčeka* te *petokrunca* kod mladenke. Ukoliko se već dogodi da dio nošnje padne na pod primjerenije bi bilo da se on podigne rukom. U svakom slučaju pohvalno je što su članovi reagirali. Pripaziti na uređenje kosa kod pojedinih članica jer nisu bile uređene sukladno standardu- kosa razdijeljena na stazu.

Nošnje kod članova orkestra te plesača veličina koje odgovaraju tjelesnoj građi i raspoređene sukladno dobi odnosno ulozi. Sve nošnje dobro pripremljene za scenski nastup te pravilno odjevene.

10. Kulturno umjetničko društvo Klas, Podsused

Izvorna folklorna skupina

Prošćenje u Podsusedu - folklorni motivi pučkog prošćenja u Podsusedu (praizvedba)

Još jedan prikaz proštenja ovaj put u izvedbi mnogobrojne skupine iz Podsuseda. Prikazane nošnje pripadaju vrapčanskom tip nošnje za koje Vladimir Tkalčić u "Seljačkim nošnjama u području Zagrebačke gore" kaže da su "najčišće sačuvani zaostatak iz vremena, kada je ... sve područje Medvednice bilo s obzirom nošnju, jedinstvenije".

Ukupna slika odabranih nošnji je promišljena i uspješna. Iako je u izvedbi sudjelovalo veliki broj izvođačica, mišljenja sam da su donji rubovi *rubača* mogli biti bolje usklađeni. Visoka personalizacija postignuta je primjenom različitih oglavlja- *engleški rubac, peča* od domaćeg platna, djevojačke pletenice te primjenom *fertuna* starijeg i novijeg tipa odnosno različitih haljetaka- *kožuha* i *surine*. Kako se radi o izvornoj skupini, smatram da dijelovima nošnji koje ne pripadaju lokalitetu i/ili tipu nošnje nema mjesta u vašim izvedbama. Pojedini *kožusi*, iako su scenski bili adekvatna zamjena, nisu bili vrapčanski (podsusedski). Kose pravilo uređene kod svih plesačica uz izuzetak plesačice koja je nosila *peču*. Djeca obučena u nošnje prikladne dobi. Članovi orkestra i plesači pravilno su odjenuli mušku vrapčansku nošnju. Predlažem uskladiti nošnju violiniste sa ostatkom orkestra kako bi cjelokupna slika bila jedinstvena.

Tomislav Brekalo